De strategie van de koude oorlog en zijn bestrijding

door B. KONING, *Kolonel van de Generale Staf*

Uit de krijgsgeschiedenis kan men concluderen, dat elke oorlog wordt beheerst door twee grote kernpunten.

In de eerste plaats is de oorlog een *strijd tussen twee willen,* waarbij het er om gaat de wil om te strijden bij de tegenpartij te breken. Daarnaast blijkt, dat vrijwel elke oorlog ongekende risico's met zich meebrengt. De menselijke berekeningen komen in een oorlog heel vaak niet uit. En de kans, dat een en ander misloopt, wordt groter naarmate een oorlog langer duurt.

De Russische revolutionnair Lenin doorzag dit met grote scherpte. Maar dat niet alleen; hij trok er de juiste conclusies uit en verwerkte die in een nieuwe theorie, *de oorlog zonder risico's!*

Lenin had deze nieuwe theorie nodig, want van het moment af, dat hij de macht in Rusland tot zich had getrokken, verklaarde hij in staat van oorlog te zijn met de rest van de wereld: de kapitalistische wereld. Zijn doel was niet meer of minder dan de stichting van de Wereld Sovjet Republiek, met Moskou als hoofdstad. Een imperialistisch streven, dat zijn gelijke in de wereld nog niet heeft gehad. Maar Lenin begreep, dat hij dit plan niet door middel van een „gewone" oorlog zou kunnen verwezenlijken. Daar was de rest van de wereld te sterk voor.

Geluidloze methode

De theorie, die Lenin als aanvulling op de beschouwingen van Clausewitz had uitgedacht, ging er vanuit, dat — altijd en onder alle omstandigheden — de *mens* de doorslaggevende factor in de strijd is. Zodra het moreel van de mens gebroken is, is de strijd beslist. Tot en met de eerste wereldoorlog hebben alle staatslieden en strategen uiteindelijk gepoogd, om — als het zover kwam — door middel van geweld, de oorlog, het moreel van de tegenpartij te breken. Dat bleek een kostbare en riskante methode te zijn. Men kan het daarom — zo redeneerde Lenin — veel beter, minder kostbaar en minder riskant doen, op een geluidloze manier. Het geweld van de oorlog maakt de mens wakker. De geluidloze methode heeft het voordeel, dat de tegenpartij — of althans grote delen daarvan — het vaak niet eens merkt, dat aan zijn ondergang wordt gewerkt. Ontwricht het maatschappelijk leven, wakker tweedracht aan, ontneem de mens zijn vertrouwen in zijn geestelijke, politieke en militaire leiders, maak de mens los van zijn geestelijke en maatschappelijke plechtankers, breng hem tot waanhoop door dreiging met oorlog en daarna het weer laten wegebben van het gevaar, speculeer op haat, nijd, eerzucht en hebzucht, ontneem de mens zijn vertrouwen in de staat en zijn idealen. Als een volk eenmaal zóver is, dan is het ook niets meer waard. Dan wil dat volk ook niet meer vechten voor de verdediging van die staat, waarin hij het geloof verloren heeft. Dan is een kleine duw van buiten af voldoende om dat volk, die staat, in elkaar te doen storten. Dan zijn er dus geen lange

kostbare en riskante oorlogen nodig. Dan heeft men zijn doel bereikt met de geluidloze methoden van de „koude oorlog"!

De stille kernsplitsing

De hedendaagse mensheid maakt zich — zeer terecht — ernstige zorgen over de geweldige klap, die ontstaat bij het springen van een atoom- of waterstofbom, waarbij ongekende hoeveelheden energie vrijkomen, als gevolg van de kernsplitsing. Het is de kernsplitsing die het hedendaagse leven beheerst.

Maar er is — in het kader van de koude oorlog — nog een andere poging tot kernsplitsing aan de gang. Een stille kernsplitsing, die veel gevaarlijker is dan de luidruchtige, die ontstaat bij de explosie van de atoom- en waterstofbom.

De gewone maatschappij is óók opgebouwd uit kernen. Deze kernen worden gevormd door de *gezinnen*. En wat zien wij nu in de koude oorlog? Daarin legt men het er op aan de gezinnen te splitsen, kapot te maken. Zo vroegtijdig mogelijk poogt men reeds het kind los te maken van het gezin. Bij de Nazi's was dat het geval met de „Wimpfen", daarna de „Hitlerjugend" en tenslotte de S.S. Achter het IJzeren Gordijn geschiedt dit in de verschillende trappen der „Komsomols", de communistische jeugdverenigingen. Het kind zo vroegtijdig mogelijk uit de band van het gezin, waarbij het kind tegen de ouders en de ouders tegen het kind worden uitgespeeld. De „stille kernsplitsing", die ten doel heeft om deze maatschappij in zijn wortels te ontwrichten, waardoor die maatschappij inderdaad van binnenuit wordt uitgehold, kapot gemaakt. Stille kernsplitsing, met als uiteindelijk resultaat, dat de „mens" wordt gedegradeerd tot een stom stuk materiaal in handen van de staatsalmacht. Stille kernsplitsing een van de allergevaarlijkste vorm van de koude oorlog.

De mens een bom

Vandaar, dat Lenin de mens een „potentiële bom" noemde, die men langzaam maar zeker kan „laden" door haat, nijd, slechte sociale toestanden, angst, armoede, om hem op het moment dat de leider dat nodig acht, te laten exploderen. Het is wel bijzonder denigrerend en onmenselijk de mens met een bom, een vernietigingsmiddel, te vergelijken. Maar in de dictatuur heeft de mens ook geen waarde.

De koude oorlog is „totaal". Niemand ontkomt er aan. En de strategie van de koude oorlog heeft als doel een eventuele „hete" oorlog zonder risico te kunnen laten verlopen. Nog mooier is, als men helemaal geen hete oorlog behoeft te voeren, ter bereiking van het gestelde politieke doel, doordat de tegenpartij — als gevolg van de toegepaste uithollingsmethoden — innerlijk zo kapot is, dat hij zelfs geen strijd meer wil voeren.

De bezetting van Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije door de Nazi's zonder oorlog, de moreelsondermijning van Frankrijk voor 1940, waardoor dit land in zes weken van de kaart kon worden geveegd — de korte oorlog zonder risico's — vormen de mooiste voorbeelden van de toepassings van Lenins theorieën. Een ander markant voorbeeld was de snelle ineenstorting van de legers van Tsjang Kai Tsjek, toen Mao Tse Tung tot de aanval overging. Tsjangs legers hadden geen vertrouwen meer in

de corrupte camerilla rondom de maarschalk. Evenmin hadden ze een ideaal om voor te strijden. Dat was op de sluipende methode van de koude oorlog allang kapot gemaakt. Daardoor stortte het geheel als een kaartenhuis in elkaar, toen de stoot van buiten kwam. Het is in dit opzicht zeer typerend, dat Hitler indertijd sprak van de „door en door verrotte Westerse democratie", een geluid, dat wij na 1945 voortdurend van achter het „IJzeren Gordijn" horen.

Het is echter aan ons zelf, te voorkomen, dat de Westerse democratie zodanig wordt uitgehold, dat deze ten slotte onder de dreiging van geweld in elkaar stort. Om dit satanische spel te beletten, is het noodzakelijk, om te leven en te handelen volgens het goed oud-Nederlandse gezegde „houdt het hoofd koel, de voeten warm en het kruit droog". Dit betekent: zorg er voor — door de inzet van de gehele persoon, door hard werken — economisch en financieel krachtig te zijn, door geestelijk, moreel en sociaal gezond te blijven, waarbij in het bijzonder alles moet worden gedaan om het gezin gaaf en hoog te houden, terwijl men tenslotte, in nauwe samenwerking met de bondgenoten, militair sterk moet zijn. En het complex van maatregelen, dat uit deze combinatie van gedachten moet volgen, dient in zijn geheel gebaseerd te zijn op *de grote — alles beheersende — beginselen van de vrijheid van de geest en de rechten van de mens!*

Als wij voor deze beginselen op de bres willen staan, wint het Westen de koude oorlog en wordt naar alle waarschijnlijkheid een oorlog voorkomen. Want deze beginselen staan oneindig veel hoger dan de doctrines van achter het IJzeren Gordijn, waar de absolute onderworpenheid aan de staatsalmacht de basis van alles is. En het zijn en blijven altijd de „beginselen", de geestelijke en morele grondslagen van ons denken en doen, die de doorslag geven. Beginselen — als ze goed zijn — laten zich niet tegenhouden door ijzeren gordijnen. Dat de beginselen van het Westen goed zijn, wordt wel bewezen door de instelling en handhaving van het IJzeren Gordijn. Als de Westerse beginselen slechter waren, dan die van achter het IJzeren Gordijn, dan was dat gordijn helemaal niet nodig. Maar met alle macht poogt het Oosten het doordringen van de ideeën van het Westen te voorkomen, een pogen, dat tot mislukking is gdoemd. Want ideeën trekken zich toch niets van IJzeren Gordijnen en geheime staatspolities aan.

Het voorbeeld van 1848

In het revolutiejaar 1848 wankelden de tronen van vele vorsten. In het bijzonder had de Habsburgse troon in Wenen het zwaar te verduren. De Tsaar van Rusland — Nicolaas I — bood de Habsburgse collega de nodige hulp aan. Hij kon dat doen, want zo zei hij: „in mijn rijk is geen plaats voor revolutionnaire gedachten". Inderdaad werd de opstand tegen de Habsburgse monarchie met Russische hulp neergeslagen. Maar in datzelfde Rusland ontstond het nihilisme. In 1881 kwam de zoon van Nicolaas I — Tsaar Alexander II — door een bomaanslag om het leven. En in 1917 — 69 jaar na de trotse woorden van Nicolaas I — werd zijn achterkleinzoon Nicolaas II door de grootste revolutie van alle tijden weggevaagd.

Wij Nederlanders zijn een vredelievend volk. Daar kunnen wij trots op zijn. Het beschavingspeil van een volk, dat de vrede lief heeft, staat

oneindig veel hoger, dan dat van een volk, dat het geweld verheerlijkt ter bereiking van zijn imperialistische doeleinden. Maar daarnaast haten wij met evenveel kracht elke vorm van onderdrukking van de vrijheid. Daarvoor op de bres te willen staan, daarvoor onze wil tot strijden te tonen als het zou moeten, dat is het juiste antwoord op de strategie van de koude oorlog.

Ook in het leger

Het is van het hoogste belang, dat deze begrippen óók in het leger gemeengoed zijn en worden uitgedragen. Dan voelen allen, die tot het leger behoren, zich die „kruisvaarders voor de vrijheid", die ook hun voorgangers bij de grote Invasie op 6 Juni 1944 zijn geweest. Dan wordt elke soldaat de grote propagandist voor vrijheid en vrede in zijn eigen omgeving! Dan zal het leger die goodwill en sympathie krijgen, die het voor het vervullen van zijn hoge taak onverbiddelijk nodig heeft. Veel — zo niet alles — hangt daarbij af van de officieren en onderofficieren, die het hoofd, het hart en de ruggegraat van het leger zijn. Zij geven het leger vorm, gestalte en inhoud. Het doel van hun optreden moet zijn, goede en overtuigde soldaten te vormen, die zich er van bewust zijn voor een hoog ideaal te staan. Dat moet het uitgangspunt wezen. Dan wordt inderdaad het leger het „schild der democratie", waarachter de vrijheid en de vrede veilig zijn. Het leger moet een instituut zijn, waarin men er lichamelijk en geestelijk op vooruit gaat. Dan zal het vertrouwen van het volk in „zijn" leger steeds groter worden. Daardoor zal de kracht van dat leger in evenredige mate stijgen, met als resultaat, dat het Westen een keiharde noot wordt om te kraken. Zo hard, dat een eventuele agressor zich nog wel eens twee keer zal bedenken om te proberen deze noot te kraken.

Wanneer wij zó op de strategie van de koude oorlog reageren, dan wordt deze strategie een boemerang, die zijn slingeraar zèlf het hardste treft. Vrijwel alles hangt daarbij van ons eigen optreden af. Het zijn de officieren en onderofficieren die hierbij een zeer grote en verantwoorrol kunnen spelen.

Onervaren aanvoerders hebben de neiging alles te willen behouden. Maar hij die alles dekt, dekt in werkelijkheid niets.

Frederik de Grote.

We have to give to every man a spirit that burns like a flame.

Maarschalk Montgomery in een toespraak tot zijn officieren voor de slag bij el Alamein.